

ZÁVĚR

Tektogeneze evropských variscid probíhala v rámci kolize Gondwany s Laurasií v circumekvatoriální zóně (Dvořák 1985). Aktivní roli hrála předhoří, která se podsouvala pod tektogen. Jak jsem doložil jinde (Dvořák 1989), díky značně strmému teplotnímu paleo-gradientu byly podsunované kry kontinentální kůry předhoří taveny – taveniny migrovaly pod mezihorí, kde intrudovaly ve formě lehkých granitoidů. Flyšová etapa je odrazem tohoto vývoje, který se neobyčejně zrychloval.

Zatímco vytvoření nejstaršího souvrství andělskohorského trvalo přibližně 20 miliónů let a hornobenešovského 15 miliónů, pak vznik moravického souvrství asi 3 milióny let a hradecko-kyjovického 2 milióny let (včetně přes 1300 m mocné výplně poslední zóny maximální subsidence v podloží ostravského souvrství). Sedimentace flyše je v kauzálním vztahu k rychlému zdvíhu mezihorí a tedy k intruzi granitoidů a k subsekventnímu vulkanismu. Dříve se předpokládalo, že intruze plutonů jsou současné variské molase.

Zatímco na Moravě a ve Slezsku se v hloubce podsouvaly kry předhoří ve směru od VJV k ZSZ, na povrchu migrovaly zóny maximální subsidence protichůdně ve směru od mezihorí k předhoří, od ZSZ k VJV. Jednotlivé flyšové trogy (zóny maximální subsidence) vyznačovaly místa podsouvání jednotlivých dílčích ker. Ukončení převážně bazického iniciálního vulkanismu ukazuje na počátek tohoto procesu: ve vrbenké zóně ve famenu, ve šternbersko-hornobenešovské zóně ve středním visé. V zóně Červenohorského sedla na západě došlo k tomuto procesu pravděpodobně ještě dříve (svrchní frasn?).

Výsledkem bylo značné zkrácení původního sedimentačního prostoru, ale díky odtavování granitové části zemské kůry v hloubce nedošlo ke zvětšení její mocnosti. To dokazuje rozsáhlá regionální pozitivní gravimetrická anomálie a dodnes zachovaná menší mocnost zemské kůry pod 30 km (Blížkovský et al. 1977).

Dodatek

Zóny maximální subsidence, v nichž byl variský flyš deponován, vznikly tektonicky v kompresním režimu. Svědčí o tom statistická shoda směrů proudových a vlečných stop v sedimentech se směrem os prvních vrás. Postupná deformace sedimentů pánevní výplně pokračovala během celého vývoje zóny maximální subsidence. Proto považuji tyto struktury za variské subdukční zóny, které na rozdíl od alpinských nebo recentních se vyznačovaly velmi strmým teplotním gradientem.

Geochemický výzkum valounů kyselých efuzív z variského flyše (Tomášková 1993) dokázal, že efuzíva odpovídají variským granitoidům na dnešním povrchu. Mimoto měla efuzíva v krátech s variskými granitoidy v mezihorí během karbonu charakter "vulkanických ostrovních oblouků".

Tomášková A. (1993): Výzkum vulkanických hornin ze spodnokarbonských slepenců moravsko-slezské oblasti. - Dipl. práce, Přírodověd. fak. MU. Brno.